

Streszczenie raportu
„Zdolność polskich i rumuńskich interesariuszy do zapewnienia wsparcia
ukraińskim uchodźcom z niepełnosprawnościami w obszarach
metropolitalnych Warszawy i Bukaresztu”
w tekście łatwym do czytania i rozumienia

Autorami raportu są:

Monika Nowicka,

Alexandra Deliu,

Magd(lena) Szarota,

Bogdan Voicu

Konsultant dostępności ETR Piotr Woźniak.

W różnych krajach są wojny.

Wojna jest, gdy wojsko, czyli żołnierze z jednego kraju wejdą do innego kraju bez jego zgody.

Jeżeli jest wojna w jakimś kraju to ludzie się boją.

Ludzi, którzy uciekają z kraju, na który napadnie inny kraj nazywamy uchodźcami.

Blisko polski od kilku lat jest wojna w Ukrainie.

W Ukrainie jest wojna od 2022 roku.

Wiele osób ucieka z Ukrainy i te osoby nazywamy uchodźcami z Ukrainy.

Uchodźcy uciekają z Ukrainy do różnych krajów.

Streszczenie to inaczej krótka informacja o dłuższym dokumencie, raporcie czy książce.

Projekt to inaczej zaplanowane rzeczy, które robi się w określonym czasie.

Celem projektu było zdiagnozowanie, czyli inaczej rozpoznanie i zrozumienie sytuacji, a później udzielenie, czyli danie pomocy, takiej, która rzeczywiście była potrzebna uchodźcom z niepełnosprawnościami na przykładzie ukraińskich uchodźców wojennych.

Możemy mówić o badaniach, gdy lekarz bada chorą osobę, czyli pacjenta.

O badaniach naukowych mówimy, gdy na przykład w ankietach pytamy ludzi o różne rzeczy i na podstawie odpowiedzi wyciągamy, czyli mamy różne wnioski, czyli na przykład sposoby działania.

W projekcie zastosowaliśmy badania naukowe.

W projekcie badaliśmy osoby i organizacje, które pomagają uchodźcom z niepełnosprawnościami.

Celem naszego badania była poprawa organizacji wsparcia czyli pomocy dla uchodźców z niepełnosprawnościami.

Chcieliśmy się dzielić z innymi wynikami naszych badań.

Chcieliśmy pokazać też te rozwiązania, które można poprawić w działaniach organizacji pomagającym uchodźcom z niepełnosprawnościami.

Chcieliśmy osiągnąć cele naukowe oraz społeczne,
aby nasze wyniki badań pomogły w udzielaniu pomocy.

Nasze badania to badania nad migracją
czyli przemieszczaniem się ludzi oraz nad niepełnosprawnością.

Połączenie badań nad migracją i niepełnosprawnością nie jest częste.

Te dwie rzeczy rzadko się bada razem.

W projekcie badaliśmy różne dokumenty, opinie prawne,
wywiady grupowe oraz 41 wywiadów indywidualnych z ważnymi dla
badanego tematu osobami.

W naszym raporcie zebraliśmy różne informacje
podczas realizacji projektu.

Projekt trwał od lipca do grudnia 2023 roku.

Badania prowadziliśmy w 2 miejscach:

W Warszawie i Bukareszcie.

Warszawa jest stolicą Polski.

Bukareszt jest stolicą Rumunii.

Stolica to najważniejsze miasto w danym kraju.

Dzięki działaniom w projekcie mamy większą wiedzę o uchodźcach
z niepełnosprawnościami.

Dzięki tej wiedzy mamy wiele wskazówek dotyczących
realnej pomocy uchodźcom z niepełnosprawnościami.

Projekt był realizowany przez Collegium Civitas w Warszawie
we współpracy z Instytutem Badań nad Jakością Życia
Rumuńskiej Akademii Nauk.

Współpraca tych 2 partnerów w projekcie pozwoliła nam zwiększyć nasze możliwości badawcze i porównać działania jakie były prowadzone w zakresie wsparcia wojennych uchodźców z niepełnosprawnościami w Warszawie i Bukareszcie.

Przedstawione poniżej wnioski i praktyczne wskazówki zostały przygotowane na podstawie badań.

Opierają się one na doświadczeniach osób, które wzięły udział w projekcie.

Uważamy, że nasz projekt może być dobrym początkiem zbudowania bazy wiedzy na temat pomocy uchodźcom z niepełnosprawnościami.

Baza wiedzy to zebrane w jednym miejscu informacje na dany temat.

Nasz raport może pomóc osobom pomagającym uchodźcom z niepełnosprawnościami.

Nasz raport może pomóc na przykład:

1. Agencjom i instytucjom publicznym, w tym rządowym i samorządowym.

Instytucje publiczne rządowe to na przykład ministerstwa.

Na przykład:

Ministerstwo Sportu,

Ministerstwo Klimatu.

Instytucje samorządowe to na przykład:

Urząd miasta,

urząd gminy.

2. Organizacjom poza rządowym; różnym grupom społeczeństwa obywatelskiego, które pomagają uchodźcom – na przykład: organizacje pozarządowe, grupy społecznościowe, wolontariusze.

Społeczeństwo obywatelskie to takie, w którym ludzie wiedzą i rozumieją jakie mają prawa i obowiązki.

3. Grupom rzeczniczym - osoby i organizacje walczące o prawa osób z niepełnosprawnością i włączenie uchodźców.

Ważne wnioski i praktyczne wskazówki

1. **Napływ, czyli przybycie uchodźców:** Wiosną 2022 roku Polska i Rumunia przyjęły wielu ukraińskich uchodźców wojennych. Nikt nie spodziewał się, tak dużej liczby uchodźców z różnymi niepełnosprawnościami.

2. **Reakcja społeczeństwa obywatelskiego:**

Społeczeństwo obywatelskie to takie, w którym ludzie wiedzą i rozumieją jakie mają prawa i obowiązki.

Mimo że społeczeństwo obywatelskie w obu krajach nie było przygotowane, aby przyjąć tak wielu uchodźców zareagowało natychmiast.

Organizacje pozarządowe i osoby prywatne zaczęły organizować pomoc.

Społeczeństwo obywatelskie nie czekało na pomoc rządu.

Możemy powiedzieć,

że ludzie sami organizowali pomoc dla uchodźców.

3. **Pomoc wstępna i integracyjna:**

Większość pomocy wstępnej była udzielona w strefach przygranicznych, czyli blisko granicy.

Pomoc wstępna to:

- a. wydawanie sprzętu potrzebnego do poruszania się,
- b. pomoc w daniu potrzebnych lekarstw.
- c. później pomagano w znalezieniu mieszkania,
- d. organizowaniu wizyt lekarskich,

- e. dostaniu zaświadczenia o niepełnosprawności,
- f. umawianiu rehabilitacji,
- g. i wielu innych.

4. **Wyzwania i wypalenie zawodowe:**

O wypaleniu zawodowym mówimy
gdy ktoś jest zmęczony swoją pracą.

Organizacje miały wiele wyzwań i trudnych sytuacji
podczas pierwszych tygodni pomocy.

Na początku było dużo pracy.

Pracownicy i wolontariusze doświadczyli, czyli mieli wypalenie
zawodowe i emocjonalne.

Organizacje nie miały wielu pracowników.

Bardzo wielu uchodźców potrzebowało pomocy.

Później organizacje zaczęły zatrudniać nowe osoby
i sytuacja się poprawiła.

5. **Współpraca:** Skuteczna współpraca między zainteresowanymi stronami była bardzo ważna.

Kontakty osobiste i zawodowe, pomogły w skierowaniu uchodźców
do organizacji i instytucji, w których mogli uzyskać potrzebną pomoc.
Dzięki temu pomoc mogła być szybsza i odpowiadała na potrzeby
uchodźców.

6. **Komunikacja:** Aby komunikacja, czyli sposoby porozumiewania się były skuteczne, musi wykorzystywać, czyli używać kanałów komunikacji, które są powszechnie używane i zrozumiałe przez grupę docelową, czyli uchodźców.

Kanały komunikacji to sposoby porozumiewania się takie jak na
przykład:

Rozmowa podczas spotkania – czyli rozmowa osobista;
rozmowa telefoniczna;

Pisanie i czytanie maili;

Rozmowa lub pisanie na czacie na różnych komunikatorach internetowych – czyli aplikacjach internetowych.

Dostawcy usług muszą pamiętać, że kanały komunikacji czyli porozumiewania się,

które są powszechnie używane w krajach przyjmujących, nie muszą być tymi, z których korzystają uchodźcy.

7. Rozwiązania dla uchodźców z niepełnosprawnościami:

Organizacje pozarządowe przygotowały różne rozwiązania, w tym dwujęzyczne infolinie, linie wideo dla osób niesłyszących oraz centra informacyjne

w miejscach często odwiedzanych przez uchodźców.

Zatrudniano także asystentów,

którzy pomagali w załatwianiu różnych spraw.

Chciano by działania prowadziły

do dużej samodzielności danej osoby.

Ważne jest, aby osoby pełnosprawne i niepełnosprawne mogły pracować.

Nawet jeśli dana osoba była zamożna, czyli bogata i miała na przykład dobrą pracę w kraju ojczystym,

nie oznacza to, że może utrzymać swój status finansowy

czyli na przykład mieć dobrą pracę w kraju przyjmującym.

Status finansowy to inaczej to ile masz pieniędzy, czy masz duży dom lub mieszkanie, drogi samochód.

Możemy powiedzieć, że status finansowy oznacza to czy jesteś bogaty.

8. Unikanie tworzenia gett wsparcia:

Getta to zamknięte miejsca dla określonej grupy osób.

Tworzenie takich zamkniętych miejsc dla danej grupy nie jest dobre.

Pomoc powinna być kierowana do wszystkich uchodźców, którzy jej potrzebują, niezależnie od tego, skąd pochodzą.

Jeśli organizujesz pobyty wytchnieniowe,

rób to dla wszystkich potrzebujących:

uwzględnij kraj przyjmujący i rodziny uchodźców,

staraj się pamiętać o osobach z niepełnosprawnością

oraz o osobach bez niepełnosprawności.

Pobyty wytchnieniowe to takie, w których osoba, którą trzeba się opiekować przez cały czas na część dnia trafia do placówki czyli miejsca, w którym ma opiekę przez cały czas pobytu a członkowie rodziny opiekujący się nią na co dzień mają czas wolny, czyli wytchnienie inaczej odpoczynek od opieki.

9. **Niezaspokojone potrzeby:**

Wiele potrzeb uchodźców z niepełnosprawnościami jest niezaspokojonych.

Jest tak, ponieważ brak jest procedur i długoterminowego finansowania, zwłaszcza w zakresie wsparcia zdrowotnego osób z niepełnosprawnościami.

Procedury to inaczej zasady rozwiązywania czyli załatwiania danej sprawy.

10. **Wsparcie psychologiczne:** Brakuje specjalistów mówiących

językiem ojczystym uchodźców,

Nie ma psychologów mówiących w języku ukraińskim.

Brak odpowiednich, dostosowanych kulturowo narzędzi diagnostycznych do badania.

Narzędzia diagnostyczne to inaczej na przykład testy, które wypełnia osoba badana i na ich podstawie przygotowujemy wynik badania.

Utrudnia to dobrą diagnozę

psychiatryczną osób z różnych środowisk kulturowych.

Terapia, czyli leczenie psychiatryczne wymaga wielu sesji, co mówi o potrzebie wsparcia finansowego. Uchodźcy często korzystają z pomocy prywatnych lekarzy. Wsparcie psychologiczne potrzebne jest też pracownikom organizacji, aby pomóc im uporać się z emocjonalnymi trudnościami wynikającymi z konieczności świadczenia usług dla uchodźców, z doświadczeniami innymi od tego, do czego przyzwyczajeni są usługodawcy, czyli na przykład terapeuci w Polsce i Rumunii.

11. Dostępność i dostosowanie:

Miejsca recepcji czyli przyjęcia i dania pierwszej potrzebnej pomocy i pobytu długoterminowego, czyli na czas dłuższy muszą być dostosowane do ograniczeń ruchowych osób i potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

W wielu sytuacjach brak dostępności był jedną z najważniejszych barier, na jakie napotykali uchodźcy z niepełnosprawnościami.

Miejsca recepcji były także nieprzystosowane do potrzeb osób neurowrażliwych i niesamodzielnych na przykład leżących przez cały czas w łóżku przez swoją niepełnosprawność.

Do osób neurowrażliwych możemy zaliczyć na przykład:

Osoby mające problemy z chodzeniem, trzymaniem lub podnoszeniem różnych przedmiotów, osoby niewyraźnie mówiące.

12. Współpraca transnarodowa:

Współpraca ponad granicami była potrzebna, zwłaszcza w przypadku ewakuacji ze stref konfliktów wojennych.

13. **Rola imigrantów:**

Imigranci w społeczeństwach przyjmujących odegrali ważną rolę, stając się dla uchodźców bliskimi osobami,, służąc jako wzorce do naśladowania i pośrednicząc w wyjaśnianiu różnic kulturowych. Różnice kulturowe to są takie rzeczy, które w inny sposób robi się w jednym kraju a inaczej w innym, albo oznaczają coś innego w jednym kraju a coś innego w drugim. Takimi Imigrantami byli obywatele Ukrainy, którzy wcześniej przyjechali do Polski i Rumunii i znali te kraje już wcześniej. Przez to, że imigranci z Ukrainy byli tu wcześniej mogli pomóc uchodźcom.

14. **Rozwiązania strukturalne:**

Instytucje i organizacje wspierające potrzebują dobrze zorganizowanych rozwiązań które już są stosowane czyli używane, aby zapewnić skuteczne działania długoterminowe. Kraje przyjmujące muszą przygotować długoterminowe rozwiązania legislacyjne, czyli prawne i polityki. Potrzebne jest to, aby każdy rodzaj uchodźców mógł przygotować swoje strategie życiowe w perspektywie długoterminowej. Życie w tymczasowości, czyli niepewności nie jest dobre ani dla uchodźców, ani dla społeczeństwa przyjmującego.

15. **Jakość usług:**

Poprawa jakości usług świadczonych obywatelom będącym w trudnej sytuacji przynosi korzyści uchodźcom, jak i lokalnej ludności.

16. **Edukacja:**

Edukacja ukraińskich dzieci uchodźczych jest jednym z najważniejszych problemów w krajach przyjmujących. Niektóre dzieci pozostają poza systemem edukacji od dłuższego czasu.

To znaczy, że przez dłuższy czas nie chodzą do szkoły.

Niektóre dzieci niepełnosprawne nigdy nie chodziły do szkoły.

Jeśli szkoły mają przyjąć wszystkie ukraińskie dzieci, potrzebują dalszego wsparcia ze strony państw.

Innym problemem są dzieci, które na Ukrainie są dorosłe, ale zgodnie z prawem krajów przyjmujących są niepełnoletnie, ich sytuacja wymaga szczególnej uwagi.

W Polsce osoba, która ma 18 lat jest dorosła.

17. **Planowanie awaryjne:**

Posiadanie planu awaryjnego i mechanizmów wczesnego reagowania ma duże znaczenie podczas kryzysów humanitarnych takich jak wojna.

Zapobiega ono chaotycznym, czyli nieuporządkowanym działaniom oraz zmniejsza obciążenie osób pomagających.

Plan awaryjny to inaczej inne rozwiązanie na daną sytuację.

Wczesne reagowanie oznacza, że w danej sytuacji robimy coś bardzo szybko.

To znaczy, że gdy pojawiają się uchodźcy musimy szybko im pomagać.

18. **Cierpliwość i czas:**

Czas jest po stronie uchodźców i dostawców usług.

Obie strony muszą rozpoznać i zdefiniować nową sytuację, w której się znajdują,

a następnie mogą się dostosować i szukać rozwiązań.

Uchodźcy potrzebują również czasu, aby dojść do siebie po traumatycznych, czyli bardzo trudnych doświadczeniach

19. Uczenie się organizacyjne:

Przeżycie przez takie doświadczenia pomaga w przygotowaniu planów na przyszłość

i zwiększenia możliwości interwencji Instytucji publicznych takich jak ministerstwa, miasta czy gminy,

jak i organizacji pozarządowych,

które zdobyły cenną wiedzę specjalistyczną.

Wiedza ta powinna być wykorzystana

do stworzenia odpowiednich regulacji i procedur.

Regulacje i procedury to inaczej zbiór zasad i wytycznych określających sposób działania czyli robienia różnych rzeczy.

Regulacje i procedury to inaczej opisanie co jak trzeba robić.

20. Elastyczność:

Elastyczność organizacji pozarządowych umożliwiła natychmiastową pomoc.

Jednak cena, jaką zapłacili pracownicy organizacji pozarządowych, była wysoka.

System pomocy humanitarnej nie może opierać się wyłącznie na organizacjach pozarządowych.

21. Wyzwania stojące przed organizacjami pozarządowymi:

Jeśli organizacje w krótkim czasie zatrudniają dużo osób, muszą zmienić sposób działania, co może wymagać wiele wysiłku od kierowników.

Znalezienie odpowiednich specjalistów okazało się trudne:

umiejętności językowe mają ogromne znaczenie

dla pracowników mających bezpośredni kontakt z beneficjentami,

a często ich brakuje.

Organizacje pozarządowe doświadczają tymczasowości i niepewności ze względu na fakt, iż głównym źródłem finansowania są fundusze skierowane na pomoc tylko uchodźcom z Ukrainy.

Po szybkim wzroście może z czasem nastąpić gwałtowne kurczenie się,

co może postawić organizację przed nowymi wyzwaniami.

Informacja o instytucjach realizujących projekt

Collegium Civitas w skrócie CC

jest niepubliczną uczelnią, czyli szkołą wyższą.

Collegium Civitas uczy studentów w naukach społecznych.

Zajęcia prowadzone są w takich dziedzinach jak nauki:

- socjologiczne i o polityce,
- medioznawstwo,
- nauki o bezpieczeństwie,
- stosunki międzynarodowe i zarządzanie.

Szkoła uczy od 1997 roku.

Uczelnia jest w Warszawie

Uczelnia od ponad 10 lat posiada uprawnienia do nadawania doktoratu w zakresie nauk socjologicznych, a od 2022 roku do doktoratu i habilitacji w zakresie nauk socjologicznych i nauk o polityce.

Na uczelni pracuje, czyli uczy wielu wykładowców ze znanych i ważnych światowych uniwersytetów.

Uczelnia bierze udział w wymianie studenckiej.

To znaczy, że studenci z Polski wyjeżdżają na studia do innych krajów a studenci z innych krajów przyjeżdżają do Polski.

W Collegium Civitas są trzy instytuty naukowe:

- Instytut Socjologii,
- Instytut Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych
- Instytut Zarządzania.

Collegium Civitas prowadzi wiele programów i projektów badawczych
Collegium Civitas ma wiele partnerstw międzynarodowych

Collegium Civitas współpracuje
z lokalnymi i krajowymi organizacjami pozarządowymi.

The Research Institute for Quality of Life – w skrócie ICCV, www.iccv.ro)

To partner projektu z Rumunii.

Jest to wybitny instytut badawczy specjalizujący się w badaniach
prowadzonych w dziedzinach jakości życia i polityki społecznej.

ICCV, jest zrzeszony w sieci badawczej Akademii Rumuńskiej.

Od czasu swojego powstania w 1990 roku jest ważną częścią
rumuńskiego środowiska naukowego.

ICCV łączy bogatą tradycję badań społecznych ze współczesną nauką.

ICCV bierze udział w różnych badaniach.

INFORMACJA O FINANSOWANIU:

Badanie było realizowane w ramach projektu

"Zwiększenie zdolności polskich i rumuńskich interesariuszy do

zapewnienia wsparcia ukraińskim uchodźcom z niepełnosprawnościami
w obszarach metropolitalnych Warszawy i Bukaresztu"

finansowany ze środków Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej

w ramach konkursu „Granty interwencyjne”,

BPN/GIN/2022/1/00102/U/00001

Publikacja jest rezultatem tego projektu

NARODOWA AGENCJA
WYMIANY AKADEMICKIEJ

Collegium
Civitas

